

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Jakuba Michálka, Ivana Bartoše, Františka Navrkala, Mikuláše Ferjenčíka a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 887)

Vláda na své schůzi dne 13. července 2020 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k němu **nesouhlasné stanovisko**, a to zejména z těchto důvodů:

1. Vláda považuje záměr předkladatelů posílit přezkum potenciálních nesrovnalostí při konání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce s možností následného vyslovení neplatnosti těchto kroků nezbytných k dokončení vysokoškolského vzdělání za pozitivní a většina témat obsažených v předloženém návrhu zákona je součástí právě připravovaného komplexního vládního návrhu novely zákona o vysokých školách, který bude následně předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Tento vládní návrh zákona bude oproti předloženému návrhu obsahovat i komplexnější úpravu ustanovení § 47c odst. 2 zákona o vysokých školách a nové vymezení skutkových podstat, při jejichž naplnění bude možné vyslovit neplatnost vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce.
2. Nepříjemné je však podle názoru vlády předkladateli navrhované prolomení zásady zákazu retroaktivity. Tato zásada je jedním ze základních principů právního státu a je úzce spjata s principem právní jistoty a ochrany důvěry občana v právo. Retroaktivní působení právních norem je v případě pravé retroaktivity obecně nepřipustné a prolomení této zásady je možné pouze ve velmi výjimečných případech. Oproti stávající právní úpravě předložený návrh zákona mění podmínky zahájení řízení, neboť k tomuto procesnímu úkonu má nově postačovat jednorázové závažné porušení dobrých mravů,

nepříléhavý je v daném kontextu též odkaz na nález Ústavního soudu k protiprávnosti komunistického režimu.

3. Předložený návrh zákona prodlužuje lhůtu, ve které může být zahájeno řízení o vyslovení neplatnosti vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce, ze současných 3 let na 15 let ode dne vykonání nebo zdánlivého vykonání státní zkoušky nebo její poslední součásti nebo obhajoby disertační práce. Z hlediska právní jistoty se jako vhodnější jeví prodloužení této lhůty nejvýše na dobu 5 let a toto prodloužení také bude obsaženo v připravovaném vládním návrhu novely zákona o vysokých školách. Předložený návrh zákona neobsahuje příslušné přechodné ustanovení, které by upravovalo vztah dosavadní právní úpravy a prodloužení lhůty.
4. Podle přesvědčení vlády nelze souhlasit s navrhovanou úpravou vyslovení neplatnosti jmenování profesorem. Vláda připomíná, že tato možnost byla s negativním většinovým názorem důkladně zvažována již při přípravě tzv. velké novely zákona o vysokých školách (zákon č. 137/2016 Sb.), a to zejména s ohledem na skutečnost, že zatímco docenty jmenuje rektor vysoké školy, profesory jmenuje orgán stojící mimo vysokou školu – prezident republiky, a to na návrh nikoliv rektora, ale vědecké nebo umělecké rady vysoké školy, podaný prostřednictvím ministra školství, mládeže a tělovýchovy, ministra vnitra nebo ministra obrany. Rozhodnutí prezidenta republiky o jmenování profesora vyžaduje podle čl. 63 odst. 3 Ústavy České republiky ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Nelze proto určit vhodný orgán, který by kontrasignovaný jmenovací akt, za který nese odpovědnost vláda, rušil, resp. vyslovoval jeho neplatnost.
5. Nově navrhované zakotvení povinnosti studenta jednat při studiu čestně a poctivě má podle vlády pouze proklamativní a nikoliv normativní charakter a mohlo by vést k výkladovým nejasnostem.
6. Přestože z důvodové zprávy vyplývá, že zákaz reklamy nabádající nebo podněcující k porušování právních předpisů nebo k porušování povinností uložených na základě zákona je navrhován proto, že za současného právního stavu nelze postihovat nabídku komerčních služeb, které nabízejí zhotovení seminární či závěrečné práce za úplatu místo studenta, je předmětný zákaz v ustanovení § 2 odst. 1 písm. g) návrhu novely zákona č. 40/1995 Sb. formulován podstatně širěji s tomu odpovídajícím dopadem, a to včetně oblasti správního trestání. Zakotvení předmětné povinnosti v citovaném ustanovení by proto bylo třeba uvést v soulad se shora uvedeným záměrem předkladatelů. V předložené podobě je změna zákona o regulaci reklamy natolik široká, že ji nelze označit za věcně související s novelou zákona o vysokých školách, neboť v předloženém návrhu zákona nelze provázanost navrhovaných úprav nalézt.